

Biblické hodiny – Reformácia Životopis Martina Luthera 2.časť

Luthera sme minulý týždeň nechali v časovom období jeho tínedžerského života pred vstupom do školy sv. Juraja v Eisenachu a neskôr v Erfurte.

V tomto meste bývali príbuzní z matkinej strany, ktorí na Martina mohli dozeráť. Lenže táto rodina bola taká chudobná, že mu nemohli dať ani jednu malú izbičku na prenocovanie. Odkázaný znovu sám na seba, chodil od domu k domu a spieval, aby mal na každodennú stravu. Bol rovnaký ako ostatní spolužiaci, ale iba dovtedy ako **zapôsobil na jednu zámožnú obchodnícku rodinu Schalbeovcov**. Otec tejto rodiny pomáhal vo františkánskom kostole neďaleko mesta. Luther mu vraj raz povedal, že je služobník a otrok mníchov. Tu sa Martin viac dozvedel o tom, ako prakticky žiť svoju vieru. Naučil sa viac o mníštvu (bežní ľudia sa starali o duchovenstvo, čo bolo považované za dobrý skutok). **Pani tejto rodiny zabezpečila Martinovi ubytovanie u jedného svojho známeho s tým, že za stravu a ubytovanie sa Luther bude starať o deti v tejto rodine**. Stalo sa tak v roku 1498.

Okrem tejto rodiny sa Martin v Eisenachu stretol so svojim obľúbeným učiteľom, ktorý ho podnecoval v predstavivosti a motivoval ho k premýšľaniu o rôznych veciach. Tento učiteľ sa volal **Trebonius** a bol zároveň riaditeľom školy. Tiež sa tu zoznámil s ďalším mužom, ktorý ho formoval ako osobnosť **Wiegandom Geldennupfom**. Bolo to iné ako v Magdeburgu, kde sa starali iba o bežné vedomosti. Tu učitelia chceli svojim žiakom odovzdať oveľa viac ako len vedomosti. A tak **sa Luther naučil v latinčine pripraviť si prejav, napísať báseň či článok, čítal dial starovekých autorov**, ako bol napríklad Ezop (ktorého si veľmi obľúbil – jeho bájky neskôr preložil do nemčiny).

Možno práve tí dvaja učitelia odporučili šikovného Martina na univerzitu. Otec Hans túto myšlienku podporil, pravdepodobne preto, že si uvedomoval potrebu štúdia pre ďalšiu kariéru svojho syna. Napriek tomu, že sa mu v podnikaní nedarilo, poslal Martina študovať.

Ešte stále to nebolo výnimočné obdobie v živote budúceho reformátora: ***patril síce k múdrym žiakom, ale nebol ničím zvláštny. Ani v zbožnosti nevyňikal: jeho rodina bola konzervatívna a plnila si náboženské povinnosti, ale nič viac.*** Napr. Martinova rodina si kupovala odpustky na chrám v Mansfelde, čo bolo náboženskou i občianskou povinnosťou významných obyvateľov mesta. Matka zase verila, že zlí duchovia vychádzajú medzi ľuďmi a robia zlomyseľnosti, napr. kradnú jedlo. Martin prebral „zvyky“ svojej rodiny a hoci si plnil kresťanské povinnosti, neexistujú záznamy, že by ho náboženstvo nejako významne

ovplyňovalo alebo nadchýnalo. **Spolu s ostatnými ľuďmi bojoval o svoje každodenné prežitie ako aj za duchovnú istotu.**

Bolo to obdobie **púti** – aby si ľudia splatili svoj dlh za hriechy. Často si so sebou nič nebrali, ale počas púti žobrali peniaze výhradne na jedlo. Bol to čas **relikvií a svätých** – modlitby k svätým a relikviám odstraňovala hriechy vedomé i nevedomé. V takmer každom kostole bola minimálne jedna relikvia – vlasy, kosti, mlieko Panny Márie či úlomok z Kristovho kríža... Bol to vek, kedy sa ľudia viac zaoberali **smrťou** (aj kvôli rôznym epidémiám, chorobám) – zobrazovali ju často v umení ako zubatú s kosou, ktorá každému pripomínala, že tu nie je naveky. K tomu sa pridalo a na to reagovalo učenie o **pekle** – nikto nemohol pred ním ujsť, no najprv musel prejsť súdom (Kristus sa viac maľoval na súdnom stolci ako na kríži, na jednej strane meč, na druhej ľalia), v ktorom išlo o to, aby človek ušiel peklu a vošiel do neba.

Povinná aspoň raz v roku bola **ušná spoveď**, aby mohol kajúcnik prísť k spovedi. Spovedný manuál bol takýto: kňaz sa spýtal, čo chce hriešnik Bohu vyznať – ak chýbali detaily, alebo si nevedel na nič spomenúť, kľáčiac na kamennej podlahe, kňaz sa ďalej pýtal: „nahnevali ste svojho manžela, prajete si, aby váš kôň bol taký dobrý, ako susedov, mal si už mokré sny, tancovala si s mladými mužmi, mali ste sex za iným účelom ako splodenie detí a pod.“. Vtedy sa napr. aj na sex pozeralo ako na niečo hriešne. **Ľudia sa museli očistiť od všetkých hriechov, z ktorých sa nevyspovedali správne a odčiniť ich.** Inak za ne zaplatia v očistci, aby mohli po týchto trestoch predstúpiť pred nebeskú bránu. Za určitý dar bolo však možné získať odpustky, ktoré oslobodzovali z plameňov očistca. Boli veľmi obľúbené a mali rovnaký formát. Využívali sa často, lebo ľudia mali pred sebou živý obraz, ako sa o ich dušu bijú diabol a anjel (ľudia žili v obavách a zúfalstve, či budú spasení). Ak človek zhrešil, okrem odpustkov mal ešte k dispozícii modlitbu Zdravas a Otčenáš, púť alebo relikviu. Takže **aj v náboženskom živote sa vyžadovala tvrdá práca, aby človek dosiahol spasenie.** Ak sa ľudia príliš báli pekla, vymyslel sa očistec, ak sa báli málo, zvýšil sa plameň a tlak sa uvoľnil pomocou odpustkov... Možno aj tieto myšlienky sa podpísali pod duševné či duchovné ťažkosti človeka, keď kolísal medzi nahnevaným a milujúcim Bohom. A tak sa aj Luther chopil každej šance na pokánie a získanie večného života.

Takéto názory panovali v živote mladého Martina. On v roku **1501 išiel na univerzitu do Erfurtu** (Luther sa do mestečka zamiloval). Tu ho zapísali ako Martinus Ludher de Mansfeld. Mal tu zabezpečenú strechu nad hlavou, jedlo a priestor na štúdium. Býval v tzv. burse, čo bol internát na spôsob kláštora. Všetci tu chodili v rovnošate, začínali bohoslužbami, spolu jedli, spolu

študovali, absolvovali náboženské obrady. Na ich správanie dohliadali a následne trestali majstri.

Martin sa tu zapísal ako múdry, neobyčajne šikovný študent s bystrou a vnímavou mysl'ou. Mal však aj svoje tienisté stránky: výkyvy nálad, mal silné depresie a skl'účenosť. To mu však nezabránilo, aby za oveľa kratší čas ako ostatní **získal bakalára slobodných umení (1502) a magistra (1505)**. Aj jeho kamaráti ho volali filozof, lebo bol veľmi šikovný v dišputách a verejných debatách, ktoré boli súčasťou vyučovania na univerzite. **Luther tak získal základné vzdelanie, aby sa mohol posunúť na odbornú úroveň – právo, medicína, teológia.** Na škole slobodných umení vyučovali doktori, ktorí zároveň študovali na jednej z odborných fakúlt. Luther bol pod ich vedením pripravovaný na odbor. Zaoberal sa najmä gramatikou, rétorikou, logikou, neskôr aritmetikou, geometriou, astronómiou a hudbou. ***Tu sa spolu s ostatnými Luther učil logicky a správne myslieť, čomu pomáhali už spomenuté dišputy, v ktorých dostal študent tému alebo výrok a musel to vedieť obhájiť.*** Potom existovali aj ***verejné dišputy***, na ktorých diskutovali profesori, a neraz si vybrali ako súpera práve Martina. Luther sa aj vďaka tomu naučil pýtať sa otázky, správne ich formulovať a vytrvalo na ne hľadať odpovede.

V roku **1505 sa sám stal majstrom**, čo bolo pre neho nezabudnuteľné: „je úžasné zažiť slávnostnú promóciu na majstra a prijať sviecu! Nevyrovná sa jej žiadna časná a svetská radosť“. Stať sa majstrom pre syna sedliaka, to bolo niečo nevídané. Otec bol na neho hrdý, oslovoval ho „majster Martin“ a vykal mu. Mal sa podľa jeho plánov stať právnikom. Bolo to dobré postavenie často na biskupskom úrade alebo pri panovníkoch – otec natešený z tejto synovej novej budúcnosti mu daroval vtedy najdôležitejší zákonník.

Človek mieni, ale Pán Boh mení. O spomenutej zmene budeme hovoriť nabadúce.